

Column

Na de Zonnige Zomer volgt een Hete Herfst

Harry Webers
voorzitter SER Overijssel

Niemand zal ontgaan dat Nederland in een economische recessie verkeert. Na het eerste kwartaal was ons bruto nationaal product ook in het tweede kwartaal negatief. Tijdens het hoogtepunt van de coronacrisis kwam het bbp uit op een historische krimp van 8,5 %. Dit was 9,3 % lager dan in het tweede kwartaal van 2009. Gelukkig doet onze economie het minder slecht dan die van landen in de Eurozone dankzij de intelligente lockdown (en discipline van burgers), nationale steunpakketten, onze digitale economie en het thuiswerken.

Banken en beursanalisten rekenden op een krimp van 9 tot 11 %. Het Centraal Planbureau spreekt van 'catastrofaal', maar is toch minder somber dan je zou verwachten. Maar ook hier geldt: 'The proof of the pudding is in the eating'. Uit de Miljoenennota op basis van CPB-ramingen en de langetermijnverkenning moet blijken of er reden is voor optimisme over de nationale economie.

Het CPB heeft ook de krimp in regio's onderzocht (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/34/grootste-economische-krimp-eerste-half-jaar-2020-in-haarlemmermeer>). De grootste krimp werd gemeten in de regio's Haarlemmermeer (groter dan 14 %), IJmond en Amsterdam (beiden 12 % tot 14 %). Deze regio's zijn erg afhankelijk van handel, vervoer, luchtvaart (en luchtvaartdiensten), horeca en de cultuursector. In Oost-Nederland varieerde de krimp van 6 % tot 8 % in de regio Veluwe tot 8 % tot 10 % in de regio's Achterhoek, Twente, Zuidwest-Overijssel, Noord-Overijssel en Arnhem/Nijmegen. De industriële regio Twente wordt relatief hard getroffen door banenverlies bij grote productiebedrijven zoals Eaton en Apollo-Vredestein.

Tussen alle coronaperikelen en economische stress door zijn we in augustus geconfronteerd met een landelijke hittegolf van dertien dagen waaronder tropische dagen. De gemiddelde temperatuur in De Bilt verbrijzelde het weekrecord van 45 jaar geleden. Terwijl veel Nederlanders veiligheids-

halve in eigen land hun zomervakantie vierden, berekenden internationale wetenschappers dat de ijskap van Groenland vorig jaar de recordhoeveelheid van 532 miljard ton ijs zag verdwijnen. De impact van de klimaatstress op onze economie zal alleen maar groter worden.

In de herfst staat ons nog de nodige stress te wachten. In de eerste plaats zijn er serieuze zorgen omtrent een tweede coronagolf in ons land, nu de discipline van burgers merkbaar afneemt en het aantal besmettingen in ons land en daarbuiten weer stijgt. Terwijl onze zorghelden schreeuwen om oprechte politieke waardering en meer salaris, zetten zorginstellingen, bedrijven, onderwijs en de overheid zich schrap voor wat mogelijk gaat komen.

Dan is er ook nog stress in de Angelsaksische economieën. Op 3 november gaan de Amerikanen naar de stembus (of brievenbus), terwijl de economische instabiliteit en politieke polarisatie verder toenemen. En de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk over de Brexit willen maar niet vorderen, terwijl de deadline van 1 januari 2021 razendsnel dichterbij komt.

Met Prinsjesdag in het verschiet is het evident dat het - letterlijk en figuurlijk - een Hete Herfst zal worden. De zorgsector, mkb-bedrijven, ZZP-ers en sectoren zoals de cultuursector kijken halsreikend uitkijken naar de Miljoenennota ('Miljardennota') en een derde steunpakket. En burgers vragen zich af wat de stijging van de overheidsschuld tot een recordhoogte in 2021 betekent voor hun belastingen en hun besteedbaar inkomen. Hoe sneller er coronavaccins komen, hoe sneller ons veiligheidsgevoel en de nationale en regionale economie zullen normaliseren. Laten wij Oostelingen vanouds nuchter en gedisciplineerd ons hoofd ook in de komende Hete Herfst koel houden!